

Cliëntenraad Sociale Zaken en Arbeidsmarktbeleid

Perzikweg 7

2321 DG Leiden

Tel. 071-5728964

E-mail: clientenraad@tiscali.nl

www.clientenraad-leiden.nl

Betreft: definitieve inspraak raadsvoorstel '*Ruimte voor Nieuw Beleid*'

Leiden, 21 mei 2007

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Leiden
Stadhuisplein
Leiden

Geacht College,

Uit het onderstaande kan moeilijk de conclusie worden getrokken dat de Cliëntenraad SoZA de voorstellen in '*Ruimte voor Nieuw Beleid*' van een positief advies voorziet. Integendeel, de Cliëntenraad SoZA zou liever zien dat het gehele voorstel wordt ingetrokken.

Algemeen

1. De Cliëntenraad heeft enkele procedurele bezwaren:

- a) de verkorte inspraak was onnodig en de noodzaak ervan wordt niet onderbouwd,
- b) er zijn te veel zeer vergaande besluiten in een kort raadsvoorstel opgenomen, terwijl die in een aanzienlijk aantal gevallen diep kunnen ingrijpen in levens van mensen en onderwerpen betreffen die een langdurig proces van uitvoerig debat alsmede zorgvuldige overweging, beraadslaging en besluitvorming behoeven,
- c) Er is onvoldoende inhoudelijke en financiële onderbouwing, informatie wordt nauwelijks verstrekt. Wel kunnen veel gemeenplaatsen over gemeentelijke regie worden geconstateerd. Het lijkt aannemelijker dat de diverse voornemens veel geld zullen gaan kosten, net als het nog niet voltooide '*Anders Werken*' .

2. Het college is van mening dat Leiden in vergelijking met andere gemeenten te veel ambtenaren telt en wil het aantal verminderen. Het is echter een ernstige misvatting om te denken dat afstoten, verzelfstandigen en anderszins op afstand plaatsen van delen van de gemeentelijke organisatie tot lagere kosten en/of meer efficiëntie leiden. Dat is een vorm van 'optisch' (zelf)bedrog. Het werk moet namelijk worden gedaan, door een ambtenaar of een andere werknemer, terwijl de lijnen langer worden, de communicatie moeizamer zal verlopen en de controle over de uitvoering moeilijker wordt. Verder ontstaat het gevaar dat de gemeente Leiden nog meer dure externe krachten zal inhuren. Men kan bijv. DZB verzelfstandigen, zodat de medewerkers hun ambtelijke status verliezen en Leiden plotseling minder ambtenaren heeft, maar de kosten voor de uitvoering van de WSW e.d. blijven en DZB moet toch worden gefinancierd. De directe zeggenschap wordt echter minder of is zelfs afwezig.

3. Het is onverstandig om grote delen van de gemeentelijke organisatie weer met vergaande veranderingen lastig te vallen. Voor bijvoorbeeld de dienst SOZA zou dit de derde grote reorganisatie binnen korte tijd betekenen, naast zeer ingrijpende veranderingen in de uitvoering landelijke wetgeving. Er is al sprake van grote onrust binnen het ambtenarencorps en een aantal belangrijke personeelsleden is weggegaan, en soms vervangen door (niet altijd even goed ingevoerd) interimpersoneel. Dit alles komt de motivatie van het personeel, de kwaliteit van interne processen en de kwaliteit van de dienstverlening niet ten goede. Hoeveel veranderingen kan een organisatie binnen korte tijd aan? Er zijn diensten gereorganiseerd, '*Anders Werken*' is nog niet volledig geïmplementeerd afgerond en nu dreigen gemeentelijke organisaties afgestoten of verzelfstandigd te worden. In plaats van steeds maar grote veranderingen kan beter worden gestreefd naar verbeteringen, efficiëntievergroting en kostenbeheersing binnen de kaders van het

bestaande. Daarbij moet de kwaliteit van de dienstverlening aan de burgers of doelgroepen altijd voorop staan.

4. *Ruimte voor Nieuw Beleid'* bevat voorstellen die niet te rijmen zijn met het collegeakkoord en ook niet met de verkiezingsprogramma's van de collegepartijen.

5. De belangen van kwetsbare groepen, waarvoor de gemeente verantwoordelijkheid draagt, komen niet aan de orde.. Het voorliggende document wordt vooral gekenmerkt door technocratische kilte.

6. Het document is onzorgvuldig geredigeerd. Zo bestaat er geen 'werkfonds'. Vroeger was er een 'fonds werk en inkomen'.

Verzelfstandiging DZB

1. Hier moet naar de mening van de Cliëntenraad SoZA een fundamentele discussie aan vooraf gaan. Men kan zo'n ingrijpend voorstel niet op deze manier afhandelen. Het betreft tenslotte een voorstel met grote gevolgen (ook voor kwetsbare groepen) dat vrijwel niet terug te draaien is.

2. Het voorstel wordt inhoudelijk en financieel niet onderbouwd. Nergens wordt duidelijk wat de voordelen voor Leiden, Leidenaren en de (kwetsbare) doelgroep(en) zijn.

3. Uit voorbeelden van tamelijk recent gevormde zelfstandige bestuursorganen blijkt niet dat de uitvoeringskosten dankzij de verzelfstandiging dalen en dat de dienstverlening verbetert, wel zijn er voorbeelden van het tegendeel. Een groter en verzelfstandigd DZB is een logger, anoniemer en minder klant- en werknemervriendelijk DZB.

Één zekerheid heeft men bij verzelfstandigingen echter wel: de salarissen en diverse vergoedingen aan de top stijgen doorgaans buitenproportioneel.

4. Hoe verhoudt het voorstel zich tot de plannen voor modernisering van de WSW (nu bij de 2e Kamer)?

5. Indien DZB op afstand wordt geplaatst, wat zijn dan de budgettaire consequenties voor de uitvoering van de WSW? Gaat het budget naar dat bedrijf? Dit heeft dan consequenties t.a.v. onder meer de verantwoordelijkheid voor de uitvoering.

6. Convergentie van WSW-beleid wordt op termijn onvermijdelijk, want anders zijn een efficiëntere bedrijfsvoering en uitvoering van de WSW dan nu sowieso onmogelijk. Dit betekent dus dat de gemeente Leiden en de Leidse gemeenteraad minder zeggenschap zullen krijgen. Dat is niet in het belang van Leidenaren en leidt tot een verslechtering van het democratisch besluitvormingsproces.

7. Het belangrijkste argument tegen verzelfstandiging is echter dat DZB beleid uitvoert t.a.v. kwetsbare groepen. De gemeente heeft hier een grote verantwoordelijkheid, zowel formeel bestuurlijk als moreel. Het is daarom belangrijk de gemeenteraad hierbij te betrekken. Over een verzelfstandigd SW-schap heeft de gemeenteraad echter nauwelijks tot geen zeggenschap en daarmee feitelijk evenmin over de uitvoering van het WSW-beleid. Hoe kan dan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad bij de uitvoering van de WSW vorm krijgen, als de uitvoering op afstand wordt gezet en de gemeenteraad feitelijk buitenspel staat?

WSW

1. Er wordt gekort op het budget voor de doorstroom van WSW'ers naar ambtelijke functies, blijkbaar omdat er te weinig gebruik van zou worden gemaakt. Waarom is dit zo? Hoe verhoudt zich dit met een beleid dat gericht is op de *'binnen naar buiten'* aanpassing van de WSW, met de voorbeeldfunctie van de gemeente als werkgever van mensen met een arbeidshandicap en met het nieuwe sanctiebeleid (naar gemeenten) als mensen hun WSW-indicatie verliezen?

2. Het zou veel verstandiger, en beleidsmatig logischer, zijn om eerst het gewijzigde WSW-beleid en daarbij behorende verordening(en) vast te stellen. De wijziging van de WSW is echter nog niet door het parlement

bekrachtigd.

3. Zie verder onder Verzelfstandiging DZB.

Verzelfstandiging dienst SOZA

1. Hier moet naar de mening van de Cliëntenraad SoZA een fundamentele discussie aan vooraf gaan. Men kan zo'n ingrijpend voorstel niet op deze manier afhandelen. Het betreft tenslotte een voorstel met grote gevolgen (ook voor kwetsbare groepen) dat vrijwel niet terug te draaien is.

2. Het voorstel wordt inhoudelijk en financieel niet onderbouwd. Nergens wordt duidelijk wat de voordelen voor Leiden, Leidenaren en de (kwetsbare) doelgroep(en) zijn. Het is wel waarschijnlijk dat regiogemeenten er voordeel van zullen hebben. Zij kunnen echter ook diensten bij SOZA inkopen.

3. Convergentie van beleid zal op termijn onvermijdelijk worden, anders is efficiënte uitvoering binnen een intergemeentelijke sociale dienst onmogelijk en wordt sowieso geen kostenbesparing bereikt. Medewerkers kunnen immers moeilijk beleid van meerdere gemeenten uitvoeren als er verschillen in dat beleid zijn, tenzij er heel veel medewerkers zijn.

4. Uit voorbeelden van tamelijk recent gevormde zelfstandige bestuursorganen blijkt in het geheel niet dat de uitvoeringskosten dankzij de verzelfstandiging dalen en dat de dienstverlening verbetert, wel zijn er voorbeelden van het tegendeel. Een groter en verzelfstandigde dienst SOZA is een loggere, anoniemere, afstandelijkere en minder klant- en werknemervriendelijke organisatie. Één zekerheid heeft men bij verzelfstandigingen echter wel: de salarissen en diverse vergoedingen aan de top stijgen doorgaans buitenproportioneel.

5. Ca. zeven jaar, of iets langer, geleden zijn de kosten van de uitvoering van de Algemene bijstandswet van Leiden vergeleken met regiogemeenten. Leiden bleek het goedkoper per 'klant' te kunnen doen (bron helaas onvindbaar). Er is geen reden om aan te nemen dit nu anders is. Daarmee vervalt het argument van kostenbesparing, een argument dat trouwens niet wordt onderbouwd. Het zou beter zijn om SOZA bij de gemeente Leiden te houden en regiogemeenten eventueel diensten te laten inkopen.

6. Het belangrijkste argument tegen verzelfstandiging is echter dat SOZA beleid uitvoert t.a.v. kwetsbare groepen. De gemeente heeft hier een grote verantwoordelijkheid, zowel formeel bestuurlijk als moreel. Het is daarom belangrijk de gemeenteraad hierbij te betrekken. Over een verzelfstandigde dienst heeft de gemeenteraad echter nauwelijks tot geen zeggenschap en daarmee feitelijk evenmin over de uitvoering van het beleid t.a.v. diverse kwetsbare groepen.

Hoe kan dan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad bij de uitvoering van de WWB en andere relevante wet- en regelgeving gestalte krijgen, als de uitvoering op afstand wordt gezet en de gemeenteraad feitelijk buitenspel staat? Correcties van beleidsuitvoering zal de gemeenteraad dan niet kunnen bewerkstelligen.

7. Cliëntenparticipatie bij intergemeentelijke sociale diensten verloopt uitermate moeizaam, zowel om praktische als organisatorische redenen. Een cliëntenraad dicht bij de sociale dienst en andere gemeentelijke organen is te allen tijde te prefereren.

WWB

1. Er wordt gerekend op een tekort bij het inkomensdeel WWB van €2,2 miljoen. Dat zou een omslag van overschot- naar tekortgemeente betekenen, hetgeen alleen maar kan als Leiden aanzienlijk slechter 'scoort' dan vergelijkbare gemeenten volgens het objectief verdeelmodel (bij reïntegratie). Is dit wel realistisch?

2. Er zijn veel overhevelingen naar werkdeel WWB gepland. Dat is dubieus, en voor de Cliëntenraad onaanvaardbaar. Als Leiden tekortgemeente wordt, zoals het college schijnt te menen, moet er juist worden geïnvesteerd in goede reïntegratie, *'investeren in mensen'* dus.

De omvang van het werkdeel WWB is gekoppeld aan het inkomensdeel WWB. Hoe valt dan een tekort op

het inkomensdeel te rijmen met met een enorm overschot op het werkdeel?

Verder wordt er geen rekening gehouden met het feit dat het rijk € 300 miljoen wil bezuinigen op de reïntegratie van werkzoekenden en dat dit substantiële consequenties zal hebben voor de omvang het werkdeel WWB.

De Cliëntenraad vindt dat het werkdeel WWB slechts gebruikt mag worden voor activiteiten die gericht zijn op toeleiding naar de arbeidsmarkt (scholing, trajecten, stagekosten, vergoedingen, tijdelijke gesubsidieerde arbeid met uitzicht op een regulier dienstverband e.d.). Het college wil het het werkdeel echter in toenemende mate gebruiken om elders financiële gaten te dichten, te weten de Stadsparkwacht, inburgering zonder reïntegratietraject, uitvoeringskosten inburgering, kinderopvang, schuldhulpverlening; eerder al het Stadsparkplan en vele instellingen en organisaties met permanente loonkostensubsidies uit het werkdeel. Die kosten zouden echter uit de betreffende budgetten gedekt moeten worden.

3. Er wordt een andere manier van terugvorderen met een hogere rente voorgesteld. Terugvorderingen gelden over het algemeen mensen die over weinig middelen beschikken, ook als ze inmiddels een baan hebben. Bij hogere kosten zullen daarom de schuldenproblemen toenemen, hetgeen zeer onwenselijk is.

4. Bijzondere bijstand minder gedetailleerd regelen, zoals wordt voorgesteld, betekent vermoedelijk dat er minder aanvragen komen, bijv. door die te bemoeilijken (anders is dit voorstel niet te verklaren) zodat het sociaal beleid op dit punt aanmerkelijk verslechtert.

WMO (WVG)

Bezuinigingen hierop zijn onaanvaardbaar en de noodzaak ervan blijkt niet. Dat geldt ook voor hogere eigen bijdragen. Het rijk heeft geen bezuinigingen op de WMO aangekondigd. Veel kosten zullen echter terechtkomen bij de bijzondere bijstand, die duur in de uitvoering is, en omslachtig voor aanvragers. Bovendien kent de bijzondere bijstand een strenge vermogenstoets.

Diverse andere voorstellen

Er worden veel voorstellen gedaan voor verzelfstandigingen en afstotingen waarvan de noodzaak niet of in onvoldoende mate wordt aangetoond, waaruit het belang voor Leidenaren niet of onvoldoende blijkt en waarvoor de financiële en inhoudelijke onderbouwing ontbreekt of ontoereikend is. Veel van deze voorstellen kunnen niet als sociaal kunnen worden aangemerkt en zijn maatschappelijk onwenselijk, zoals bijv. minder schoolbegeleiding, wegvallen buurtnetwerken en die vervangen door zorgadviesteams waarvan de financiering op termijn onzeker is, afbouw van subsidies aan huurdersorganisaties, verlaging flexibel inzetbaar budget ouderen- en gehandicaptenbeleid, bezuinigingen op het (taal)scholingsbeleid enz.

Cliëntenraad SoZA Leiden

Leiden, 21 mei 2007